

FIJNGESCHUBDE AARDTONG

Geoglossum fallax

(foto Stig Madsen / Buiten-beeld)

S31

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De Fijngeschubde aardtong is een zakjeszwam, wat betekent dat de microscopisch klein sporen in zakjes zitten, op de buitenzijde van het knuppelvormig vruchtlichaam. Deze aardtong heeft een zwartbruin tot zwart, cilindervormig vruchtlichaam van 2 tot 7 cm lang waarvan het oppervlak bedekt is met fijne schubben. Om absoluut zeker te zijn van deze soort, moet je de sporen en steriele elementen onder de microscoop bekijken.

Biotoopvereisten

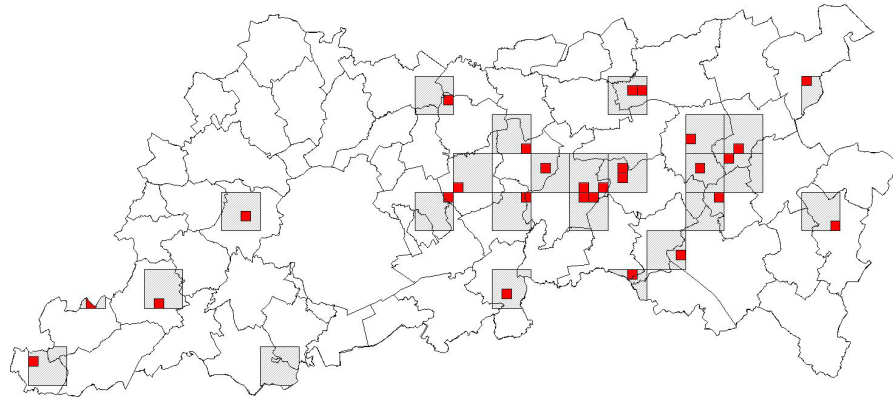
De Fijngeschubde aardtong groeit op dood plantaardig materiaal (= saprotroof) in onbemeste graslanden en in wegbermen op droge, kalkarme leembodems.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Fijngeschubde aardtong komt verspreid voor in Vlaams-Brabant. De meeste waarnemingen zijn echter afkomstig van het oosten van de provincie (Bertem, Halle, Kortenberg, Leuven, Bierbeek, ...).

Inventarisatieonderzoeken

- Het projectvoorstel 'Aanzet tot atlasproject voor de macrofungi in Vlaams-Brabant en uitwerking van atlasproject in een deel van de provincie' werd in 2001 goedgekeurd door BRAKONA. Het project brengt de paddenstoelen van Vlaams-Brabant in kaart met behulp van vrijwilligers ondersteund door een professionele medewerker van Natuurpunt Studie. In het kader van dit project werd een paddenstoelendatabank ontworpen. Verder is het ook bedoeling van dit project om een aanzet te geven tot een verspreidingsatlas van de macrofungi in heel Vlaams-Brabant.
- De Zelfstandige Werkgroep voor Amateur Mycologen (ZWAM) voert inventarisaties uit in de regio Leuven.
- De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (KAMK) voert jaarlijks enkele inventarisaties uit in Vlaams-Brabant.
- Regionale paddenstoelwerkgroepen van Natuurpunt voeren inventarisaties uit in de provincie: Zwamenwerkgroep Zuidwest-Brabant (regio Halle), Paddenstoelenwerkgroep Zemst (regio Zemst), Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok (regio Liedekerke), Team Landen (regio Landen), Paddenstoelenwerkgroep Velpemene.

Knel- en aandachtspunten

- Verbossing van schrale groeiplaatsen door een gebrek aan beheer.
- Vermesting leidt tot verzuivering en verstoring van de schrale groei bodem.
- Verstoring van wegbermen (vergraven, ophogen en berijden) leidt tot het verdwijnen van groeiplaatsen.

Overzicht maatregelen

H5.3.-5.5. Ecologisch bermbeheer

S31.1. Maaibeheer

S31.2. Bemesting

S31.3. Creëren van groeiplaatsen

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H5.3.-5.5. Ecologisch bermbeheer

Een op verschraling gericht bermbeheer.

Soortgerichte maatregelen

S31.1. Maaibeheer

Een actief beheer in de vorm van maaien en afvoeren (één maaisnede, na 15 september), periodiek plaggen of beweiden is noodzakelijk. De frequentie van deze ingrepen is sterk afhankelijk van de voedselrijkdom van de bodem. Eventueel kan er in de plaats van het maaien een kortstondige begrazing met een hoge veedichtheid

plaatsvinden, op hetzelfde tijdstip. In deze situatie mag niet begraasd worden gedurende het groeiseizoen (tot 15 september).

S31.2. Bemesting

Matige of geen bemesting: een stikstofgift tot maximaal 25 kg zuivere stikstof per hectare per jaar, via incidenteel (niet jaarlijks) toedienen van stalmest.

Heischrale plek als habitat voor Fijngeschubde aardtong. Zonder een begrazings- of maai-beheer gaan deze plekken verbossen. (foto Econnection)

S31.3. Creëren van groeiplaatsen

Nieuwe groeiplaatsen zijn niet eenvoudig te creëren. In schraal grasland dat een aantal jaren uit beheer is geweest, maar in de tussentijd niet is bemest, is veelal nog wel kans op herstel van (een deel van) de mycologische waarden. Het beheer kan dan bestaan uit het voortzetten of opnieuw uitvoeren van het historisch beheer van de plaats.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer

Lopende initiatieven

- Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant (www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen/projecten-rond-paddenstoelen_429.aspx)
- Paddenstoelenwerkgroep JNM: organiseert jaarlijks een weekend en enkele wandelingen in oktober. De brochure met 60 gemakkelijk herkenbare soorten wordt bij de afdelingen gepromoot.
- ZWAMdag: dag waarop zoveel mogelijk afdelingen in heel Vlaanderen een activiteit organiseren rond paddenstoelen (wandeling, quiz, infoavond, ...).
- KAMK: organiseert wandelingen, voordrachten en een cursus microscopie. Voor wie zich wil specialiseren in een bepaalde moeilijkere groep van paddenstoelen zijn er verschillende werkgroepen: Cortinarij, Russula, Myxomyceten.
- FUNBEL: In 1991 werd door de Antwerpse Mycologische Kring FUNBEL (afkorting van Fungi van België) opgestart. Het is een gegevensbestand waarin waarnemingen van zwammen en slijmzwammen uit België worden bewaard.

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Opvolgen van groeiplaatsen

Jaarlijks in de late herfst (oktober - december) bij gunstig paddenstoelenweer (na veel neerslag) potentiële groeiplaatsen bezoeken en aantal vruchtlichamen schatten per locatie.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Arnolds E., Kuyper T.W. & Noordeloos M.E., red. (1995). Overzicht van de paddenstoelen in Nederland. Nederlandse mycologische vereniging. 871 p.
- BRAKONA (2003). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. 2001-2003. BRAKONA Jaarboek. 50-55.

S31

- KEIZER, P.J. (2003). Paddestoelvriendelijk natuurbeheer. KNNV, Utrecht. 88p. ill.
- Koster, A. (1993). Vademecum wilde planten. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Stichting Leefmilieu. Wageningen, Antwerpen. 272 p.
- Steeman, R. & Polfliet, T. (2003). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2002. Rapport Natuurpunt Studie 2003/4. 98 p.
- Steeman, R. & Polfliet, T. (2004). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2003. Rapport Natuurpunt Studie 2004/3. 117 p.
- Steeman, R. (2006). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2005. Rapport Natuurpunt Studie 2006/2. 129 p.
- Steeman R., Monnens J., Langendries R., Walley R., Buelens G. & De Pauw S. (2006). Paddenstoelen in de regio Leuven, verspreiding en ecologie (1981-2004). Een uitgave van Natuurpunt Studie. Mechelen. 432 p.
- Steeman, R. (2007). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2006. Rapport Natuurpunt Studie 2007/5. 159 p.
- Steeman, R. (2008). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2007. Rapport Natuurpunt Studie 2008/6. 178 p.
- Vincent, L., Verbeke, W., Van Belle, J., De Cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Walley R. & Verbeken, A. (1999). Een gedocumenteerde Rode Lijst van enkele groepen paddenstoelen (macrofungi) van Vlaanderen. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 7:i-x + 1-84.

Websites

- www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_PAD_start
- www.jnm.be/?pag=358&a=49
- www.kamk.be
- www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen_292.aspx
- www.soortenbank.nl
- www.verspreidingsatlas.nl/paddenstoelen
- www.waarnemingen.be

Folders

- Natuurpunt Studie. Paddestoelen zoeken in Vlaanderen, een aanmoediging voor beginners. www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen/paddestoelen-zoeken-in-vlaanderen-ee-aanmoediging_431.aspx.
- 60 gemakkelijk herkenbare soorten www.natuurpunt.be/uploads/biodiversiteit/paddenstoelen/documenten/pag_292_60soorten.pdf.
- Paddenstoelen.flits (digitale nieuwsbrief Natuurpunt) www.natuurpunt.be/mijnnaatuurpunt/default.aspx.

Advies

- Koninklijke Vlaamse Mycologen Vereniging (KVMV)
- Plantenwerkgroep JNM
- Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt
- Paddenstoelenwerkgroep Zemst (Kapelle-op-den-Bos, Nieuwenrode, Ramsdonk, Epepegem, Zemst, Hofstade, Elewijt, Weerde)
- Paddenstoelenwerkgroep Velve-Mene (Glabbeek, Bost, Goetsenhoven, Hakendover, Kuntich, Oorbeek, Oplinter, Sint-Margriete-Houtem, Tienen, Vissenaken, Hoegaarden, Meldert, Outgaarden, Bierbeek, Korbeek-Lo, Lovenjoel, Opvelp, Boutersem, Kerkom, Neervelp, Roosbeek, Verrijck, Willebringen, Bunsbeek, Glabbeek-Zuurbemde, Kapellen, Attenrode)
- Paddenstoelenwerkgroep Landen-Zoutleeuw (Landen, Zoutleeuw)
- Zwammenwerkgroep ZW-Brabant (Beersel, Halle, Linkebeek)
- Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok (Liedekerke, Aalst)